

3. Оніщенко Н., Сунєгін С. Права дитини: піклування сім'ї, стурбованість суспільства, допомога держави, увага науковців. Віче. 2013, № 17. С. 22-24.

ТЕРЕЩЕНКО Л. В.,

доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної Академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

СВІТОВА ТА НАЦІОНАЛЬНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПИТАНЬ ЩОДО ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Згідно Закону України «Про громадянство України» громадянство України – це правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках [2].

Громадянство для кожної людини є дуже важливим фактором. Громадянство визначає політичний і соціальний статуси, що тягне за собою матеріальне й духовне благополуччя. Громадянство надає можливість людині користуватися державними гарантіями прав і інтересів не тільки всередині країни, але і поза її межами.

Будь яка особа вступає у відносини з державою. Ці відносини стосуються як економічної так і політичної сфери. Якщо мова іде про особу, то це економічні відносини. Політичні відносини стосуються громадян країни, так як виникає політична приналежність конкретного індивіда до конкретної держави. Враховуючи вище викладене можна стверджувати про можливість фізичної особі бути суб'єктом державно-правових відносин які виникають лише в тих випадках коли особа набуває правовий статус громадянина країни.

Дана концепція розділяє особистість на людину і громадянина та відповідно наділяє особистість правами людини і громадянина і втілена майже у всіх Конституціях зарубіжних країн.

Питання подвійного громадянства в сучасний період є дуже актуальним. Враховуючи міграційні процеси, особливості країн (прості чи складні), форми держави, виникають питання стосовно правового взаємозв'язку громадян з даною країною.

Конституція України, стаття 4, передбачає єдине громадянство[1].

Множинне (подвійне) громадянство (біпатризм, поліпатризм) – це правове становище фізичної особи, яка одночасно перебуває у громадянстві двох чи більше країн.

У деяких країнах розрізняють громадянство особи, яке більше стосується участі у внутрішньому політичному житті країни та національність, яка стосується міжнародного статусу особи.

Подвійне громадянство – результат колізії законів про громадянство різних держав. Воно може виникнути, наприклад, при народженні дітей від батьків, що мають різне громадянство, при натуралізації та ін.

Законодавство України містить норми, що регулюють правовідносини подвійного (множинного) громадянства. Статтею 2 Закону України "Про громадянство України" передбачено: "Якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Якщо іноземець набув громадянство України, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України".

Разом з тим, добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, згідно ч.1 ст. 19 цього Закону, є підставою для припинення громадянства України. Проте не слід це розцінювати як заборону подвійного громадянства, оскільки втрата громадянства України відбувається не автоматично з набуттям громадянства іншої держави, а виключно з дня видачі Указу Президента України про припинення громадянства щодо певної особи. Таким чином, твердження про заборону подвійного громадянства в Україні є помилковим.

Не вважаються добровільним набуттям іншого громадянства такі випадки:

1. Одночасне набуття дитиною за народженням громадянства України та громадянства іншої держави чи держав;
2. Набуття дитиною, яка є громадянином України, громадянства своїх усиновителів унаслідок усиновлення її іноземцями;
3. Автоматичне набуття громадянином України іншого громадянства внаслідок одруження з іноземцем;
4. Автоматичне набуття громадянином України, який досяг повноліття, іншого громадянства внаслідок застосування законодавства про громадянство іноземної держави, якщо такий громадянин України не отримав документ, що підтверджує наявність у нього громадянства іншої держави.

Крім того пункт 1 частини першої статті 19 Закону України «Про громадянство України» не застосовується, якщо внаслідок виходу з громадянства України громадянин України стане особою без громадянства.

Сучасне міжнародне право не містить єдиної загальновизнаної регламентації питань щодо подвійного громадянства. А тому можна виділити наступні категорії таких договорів:

- про ліквідацію та запобігання самого подвійного громадянства,
- про ліквідацію наслідків подвійного громадянства (при наданні дипломатичного захисту, виникненні питання про обов'язкову військову службу осіб з подвійним громадянством),
- договори, які не забороняють множинне громадянство, але спрямовані на подолання його негативних наслідків
- договори, спрямовані на взаємне визнання права громадян на множинне (як правило, подвійне) громадянство та врегулювання питань, що при цьому виникають.

Якщо аналізувати законодавство з питання подвійного громадянства в країнах світу, то можна прийти до розуміння того, що держави по різному ставляться до подвійного громадянства. Як показує світова практика великі і

розвинені країни допускають подвійне громадянство, наприклад США, хоча законодавство не містить поняття «подвійне громадянство». Дозволено подвійне громадянство також у Греції та Туреччині. Деякі країни укладають угоду з іншими країнами про подвійне громадянство. Наприклад Чилі уклала угоду про подвійне громадянство з Іспанією.

Але є і держави, вийти з громадянства яких неможливо. Наприклад, згідно з цивільним кодексом Ірану, відмовитися від іранського громадянства практично неможливо. І його отримання в багатьох випадках не залежить від волі людини: будь-хто, у кого батько - іранський громадянин, автоматично теж вважається громадянином цієї країни. І не важливо, де народилася і де проживає ця людина - в Ірані чи за його межами [1].

Враховуючи вищевикладене можна зазначити, що для вирішення питання подвійного громадянства слід враховувати не тільки національне законодавство але норми і принципи міжнародного права, так як на норми і принципи, що регламентують питання подвійного громадянства впливають різні чинники такі як історичні, правові, культурні та інші.

Історія України свідчить про те, що на території України в різні часи і в сучасний час проживає багато національностей. Крім того міграційні процеси, що посилюються в останні роки, а саме виїзд працездатного населення з території України, в процесі чого відбувається припинення громадянства України, викликає необхідність переглянути норми та принципи національного права стосовно єдиного або подвійного громадянства враховуючи, що в українському суспільстві є запит на подвійне громадянство.

Список використаних джерел:

1. Конституція України 1996 року посилка на електронний сайт - zakon.rada.gov.ua
2. Закон України «Про громадянство України від 15 січня 2001 року посилка на електронний сайт - zakon.rada.gov.ua
3. Українці хочуть подвійне громадянство і паспорт ЄС: умови і переваги. <https://fakty.com.ua/ua/ukraine>
4. Подвійне громадянство у світі: дозволено часто, але не завжди і не всім <https://www.dw.com/uk/podviine-hromadianstvo-v-sviti-dozvoleno>

УЛЯНЧЕНКО Ю.О.

ад'юнкт кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ

ЩОДО ПРОБЛЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Одним із основних засад функціонування держави є верховенство права, законність та гуманність, повага до людини та її конституційних прав і свобод. Відтак, особливий науковий і практичний інтерес становить дослідження правових механізмів забезпечення прав і свобод у світі, в Україні тощо. В умовах